

Viridis

Onderzoeksbureau
voor natuur en landschap

December 2023

Quickscan Wet natuurbescherming Parallelweg Oost 12 te Culemborg

In opdracht van: SMAVO B.V.
Projectnummer: 2023-159

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg
T [REDACTED] 5.1.2e
E info@bureau-iridis.nl
W www.bureau-iridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 820598215B01
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst: [REDACTED] 5.1.2e
Veldonderzoek: [REDACTED] 5.1.2e
Foto's: [REDACTED] 5.1.2e

Foto voorblad: Parallelweg Oost 12 te Culemborg

Projectnummer: 2023-159
Wijze van citeren: [REDACTED] 5.1.2e 2023. Quicksan Wet natuurbescherming Parallelweg Oost 12 te Culemborg. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2023-074.

In opdracht van: SMAVO B.V.
Contactpersoon: [REDACTED] 5.1.2e

Datum: 20-12-2023
Ondertekening: [REDACTED]
Paraaf: [REDACTED] 5.1.2e

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ecologisch deskundigen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

1. Aanleiding	2	5.1. Conclusie houtopstanden.....	18
1.1. Situatie	2	6. Mitigatie soortbescherming	19
1.2. Beschrijving van het plangebied	2	6.1. Algemene maatregelen	19
1.3. Probleemstelling	2	6.2. Zorgplicht.....	19
1.4. Geldigheid onderzoek.....	3	6.3. Algemene broedvogels.....	19
2. Onderzoeksmethode	7	7. Conclusie en advies	21
2.1. Literatuuronderzoek	7	7.1. Beantwoording onderzoeksvragen	21
2.2. Veldonderzoek	7	7.2. Conclusie	22
2.3. Effectenanalyse.....	7	8. Literatuurlijst	24
3. Gebiedsbescherming	8	8.1. Literatuur.....	24
3.1. Natura 2000 gebieden	8	8.2. Websites.....	24
3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	10	Bijlage A. Wettelijk kader	25
4. Soortbescherming	11	Wet Natuurbescherming.....	25
4.1. Vaatplanten	11	Zorgplicht	25
4.2. Grondgebonden zoogdieren.....	11	Natura 2000-gebieden	25
4.3. Vleermuizen.....	13	Soortbescherming.....	26
4.4. Vogels.....	14	Beschermde houtopstanden.....	28
4.5. Vissen.....	15	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	29
4.6. Amfibieën.....	16	Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	29
4.7. Reptielen.....	16	Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen	33
4.8. Ongewervelden.....	17	Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten	34
5. Houtopstanden	18	Bijlage D. Ecologisch deskundige	35

1. Aanleiding

1.1. Situatie

SMAVO B.V. heeft het voornemen om woningbouw te realiseren aan de Parallelweg Oost 12 in Culemborg. Deze locatie bevindt zich in de kern van de stad dichtbij het treinstation. Het deel van het plangebied waar een vijver ligt valt in pincipe buiten de ingreep en zal behouden blijven.

De werkzaamheden kunnen negatieve effecten hebben op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. De Wet natuurbescherming heeft drie beschermingsregimes:

- gebiedsbescherming;
- soortenbescherming;
- beschermde houtopstanden.

In Bijlage A vindt u meer informatie over de Wet natuurbescherming en overige relevante wetgeving.

Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden is een onderzoek uitgevoerd naar het mogelijke voorkomen van beschermde natuurwaarden middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quickscan). Het doel van dit onderzoek is om te onderzoeken of er door het uitvoeren van de werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming of andere wet- en regelgeving (NNN) is te verwachten. En zo ja, wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving uit te voeren?

In onderhavig rapport worden de kaders, uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van deze toetsing beschreven.

1.2. Beschrijving van het plangebied

In het plangebied zijn verschillende gebouwen aanwezig. Aan de voorzijde, aan Parallelweg Oost staat een wit geschilderd bakstenen huis met een steil pannendak. Op het dak zijn ook een aantal dakkapellen en een schoorsteen. Aan de achterkant is er ook houtbetimmering aangebracht. Aansluitend aan dit woonhuis ligt een bakstenen loods, waarvan het voorste deel met een plat dak en het achterste deel met een puntig dak. Verder is er nog een tweede loods met een houten structuur met metalen muren en daken. De grondinneming van het woonhuis en aaneengesloten loods is ongeveer 1250 m². De tweede loods heeft een oppervlak van rond 1100 m². Aan de achterkant rechts van de gebouwen ligt een parkeerplaats met daarvoor een groot oppervlak gras met een slootje, wat struweel met voornamelijk Japanse duizendknoop en een paar bomen. Links van de gebouwen ligt een langwerpige plas met oevervegetatie. Om de plas heen loopt een pad. Rondom de plas zijn veel bomen en struiken en aan de voorkant ligt ook een soort klein moestuin.

In de directe omgeving liggen woonhuizen, kantoorgebouwen en het treinstation van Culemborg.

In Figuur 1.1 en Afbeelding 1.1 t/m 1.18 is een impressie van het plangebied en de directe omgeving te zien.

1.3. Probleemstelling

Om goed voorbereid te zijn op eventueel noodzakelijke maatregelen of een vergunning of ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming geeft een Quickscan Wet natuurbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Gebiedsbescherming

- Zijn negatieve effecten op Natura 2000 gebieden te verwachten en is een Voortoets noodzakelijk?
- Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland

¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Gelderland.

te verwachten en is een 'Nee tenzij' toets noodzakelijk?

Soortbescherming

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?

Houtopstanden

- Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?

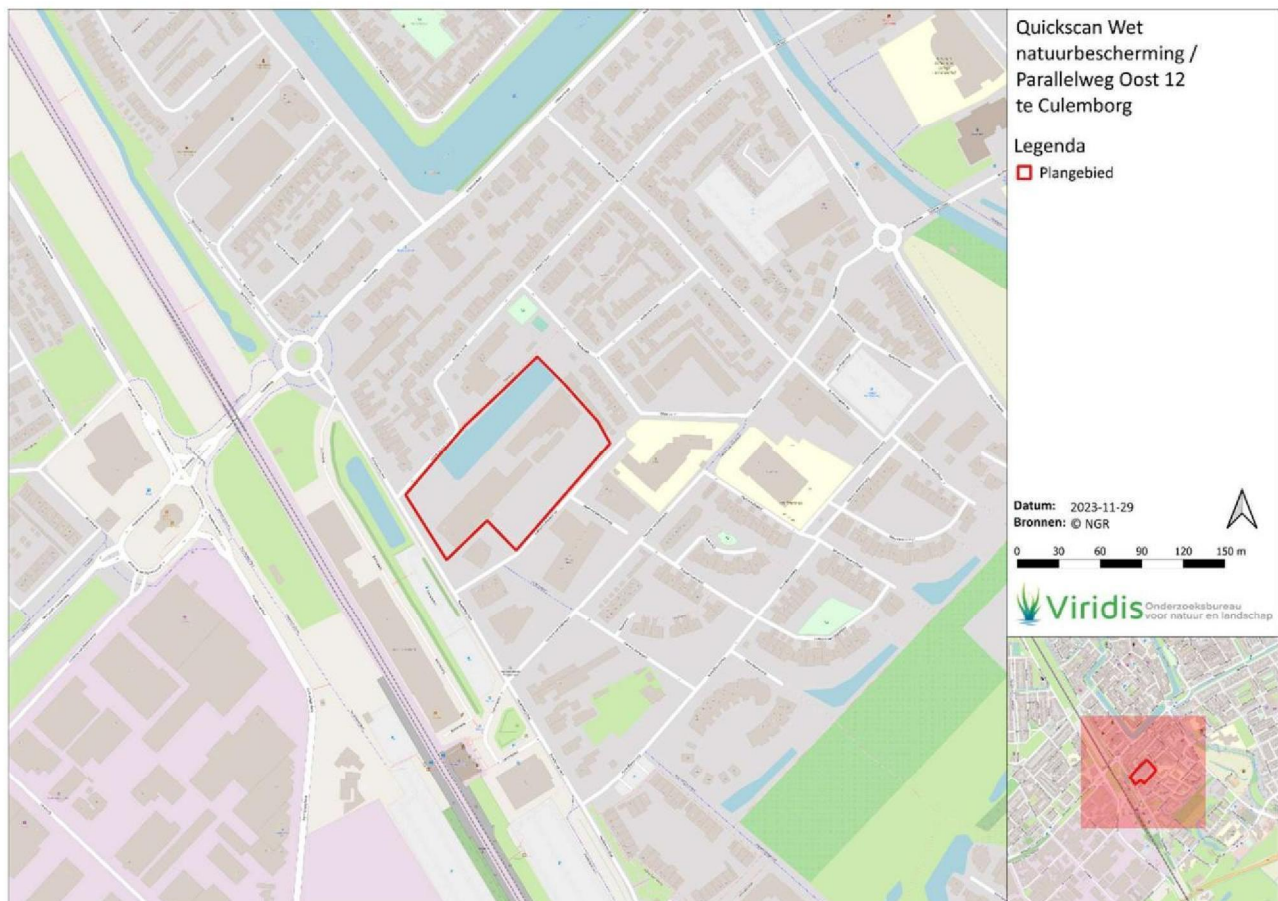
Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke

ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren. Uiteindelijk wordt daarmee de vraag beantwoord:

- Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?

1.4. Geldigheid onderzoek

Deze Quicksan is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn". Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 1.1. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

Figuur 1.1 | Plangebied en de directe omgeving.

Afbeelding 1.1 | Voorkant van het woonhuis

Afbeelding 1.2 | Woonhuis en loods

Afbeelding 1.3 | Achterkant van het woonhuis met schoorsteen en dakkapel

Afbeelding 1.4 | Eerste loods

Afbeelding 1.5 | Achterkant van de eerste loods

Afbeelding 1.6 | Tweede loods (voorkant)

Afbeelding 1.7 | Deel van de tweede loods

Afbeelding 1.8 | Binnenkant van de tweede loods

Afbeelding 1.9 | Binnenkant van de tweede loods

Afbeelding 1.10 | Binnenkant van de tweede loods

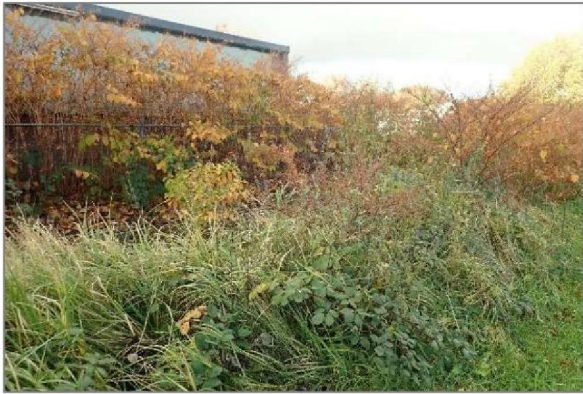

Afbeelding 1.11 | Opgeslagen materiaal en veel Japanse duizendknoop . Hier zijn de naast het plangebied liggende kantoorgebouwen te zien

Afbeelding 1.12 | De parkeerplaats omgeven door gras en braamstruweel

Afbeelding 1.13 | Ruigteachtige vegetatie en struweel met veel Japanse duizendknoop in de achtergrond

Afbeelding 1.14 | Braamstruweel en bomen naast de parkeerplaats

Afbeelding 1.15 | Slootje

Afbeelding 1.16 | Gazon, braamstruweel en bomen naast de parkeerplaats

Afbeelding 1.17 | Vijver met oevervegetatie, bomen en struiken.

Afbeelding 1.18 | Pad rondom de vijver

2. Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied onderzocht door middel van een literatuuronderzoek en een veldinventarisatie. Op deze manier wordt het voorkomen bepaald van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en wordt gekeken of de voorgenomen ingrepen effecten hebben op beschermde natuurgebieden of beschermde houtopstanden. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

2.1. Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek naar beschermde gebieden, soorten en houtopstanden is o.a. gebruik gemaakt van informatiebronnen beschikbaar gesteld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Provinciale Structuurvisie van de betreffende provincie. Daarnaast zijn verspreidingsgegevens uit het archief van Bureau Viridis, de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van soortenorganisaties gebruikt. De gebruikte bronnen staan vermeld in hoofdstuk 8.

De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het mogelijke voorkomen van deze soorten. Voor

literatuuronderzoek naar houtopstanden is gebruik gemaakt van bestaande digitale kaarten van de bebouwde kom voor de betreffende gemeente.

2.2. Veldonderzoek

Bureau Viridis heeft op 31 oktober 2023 een veldbezoek uitgevoerd. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in en rond het plangebied beschermde natuurwaarden kunnen voorkomen of dat er voor beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is.

2.3. Effectenanalyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen gegevens van beschermde soorten, beschermde gebieden en houtopstanden zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Als blijkt dat er beschermde natuurwaarden zijn die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven in onderhavige rapportage. Wanneer mogelijk worden alternatieven of mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien de aanwezigheid van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft wordt dit aangegeven in de toetsing.

3. Gebiedsbescherming

De wetgeving met betrekking tot beschermde gebieden betreft Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Bescherming van Natura 2000 gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet Natuurbescherming. Vanuit de Provinciale Structuurvisie zijn een aantal gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en daarmee provinciaal beschermd.

Naast de gebiedsbescherming geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Ook de niet-beschermde gebieden vallen hier dus onder. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Bij elke project dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht, zie ook Bijlage A.

3.1. Natura 2000 gebieden

Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden. Hierbij zijn er specifieke instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd per gebied.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kunnen mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer het mogelijk is dat er effecten kunnen zijn dan dient er door middel van een Voortoets op voorhand getoetst te worden wat de effecten van een project tijdens de uitvoerfase en gebruiksfase zijn op de ter plaatse aangewezen habitattypen en -soorten. Indien het niet mogelijk is om significante negatieve effecten op voorhand uit te sluiten is er sprake van een vergunningsplicht en moet een 'Passende beoordeling' uitgevoerd worden. Dit is afhankelijk van of de plannen significant negatieve invloed kunnen hebben of niet. In deze toetsing worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en of (onder bepaalde voorwaarden)

toestemming voor de uitvoering kan worden verleend door het bevoegd gezag. In een straal van 16 km rondom het plangebied zijn vijf Natura 2000 gebieden aanwezig, waarvan de dichtstbijzijnde 'Lingegebied & Diefdijk Zuid' op rond 5,7 km afstand ligt (zie tabel 1).

Effectbeoordeling Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van een Natura 2000 gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is geen sprake. Het nabijgelegen Natura 2000-gebied ligt op voldoende ruime afstand dat geen negatieve effecten op beschermde soorten verwacht worden van factoren die slechts een korte reikwijdte hebben, zoals bodemtrillingen, geluids- en lichtbelasting. De enige factor die op grotere afstand werkzaam is en op basis van zijn reikwijdte van invloed kan zijn, betreft stikstofdepositie.

Na de tussenuitspraak van de Raad van State van 2 november 2022 inzake het Porthos-project is de partiële bouwvrijstelling, welke van kracht was sinds juli 2021, komen te vervallen. Op 16 augustus 2023 heeft de Raad van State geoordeeld dat het Porthos-project wél doorgang kan vinden omdat significante gevolgen van de depositie van stikstof kunnen worden uitgesloten. In één provincie (Noord-Brabant) is inmiddels een bouwvrijstelling weer in werking getreden, onder de voorwaarden dat er geen sprake is van depositie in de gebruiksfase en dat het onderbouwd is met een voldoende gedegen ecologische voortoets waarin rekening is gehouden met specifieke lokale omstandigheden. In de andere provincies geldt dit vooralsnog niet.

Zowel in het kader van bestemmingsplanwijzigingen als omgevingsvergunningprocedures zal naast de gebruiksfase ook de bouwfase moeten worden onderzocht.

In de uitvoerende fase kan een tijdelijke verhoging van de factor stikstofdepositie plaats vinden ten gevolge van uitstoot van het bouwverkeer en machines die tijdens werkzaamheden gebruikt worden. In alle Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Een stikstofberekening kan hier inzicht

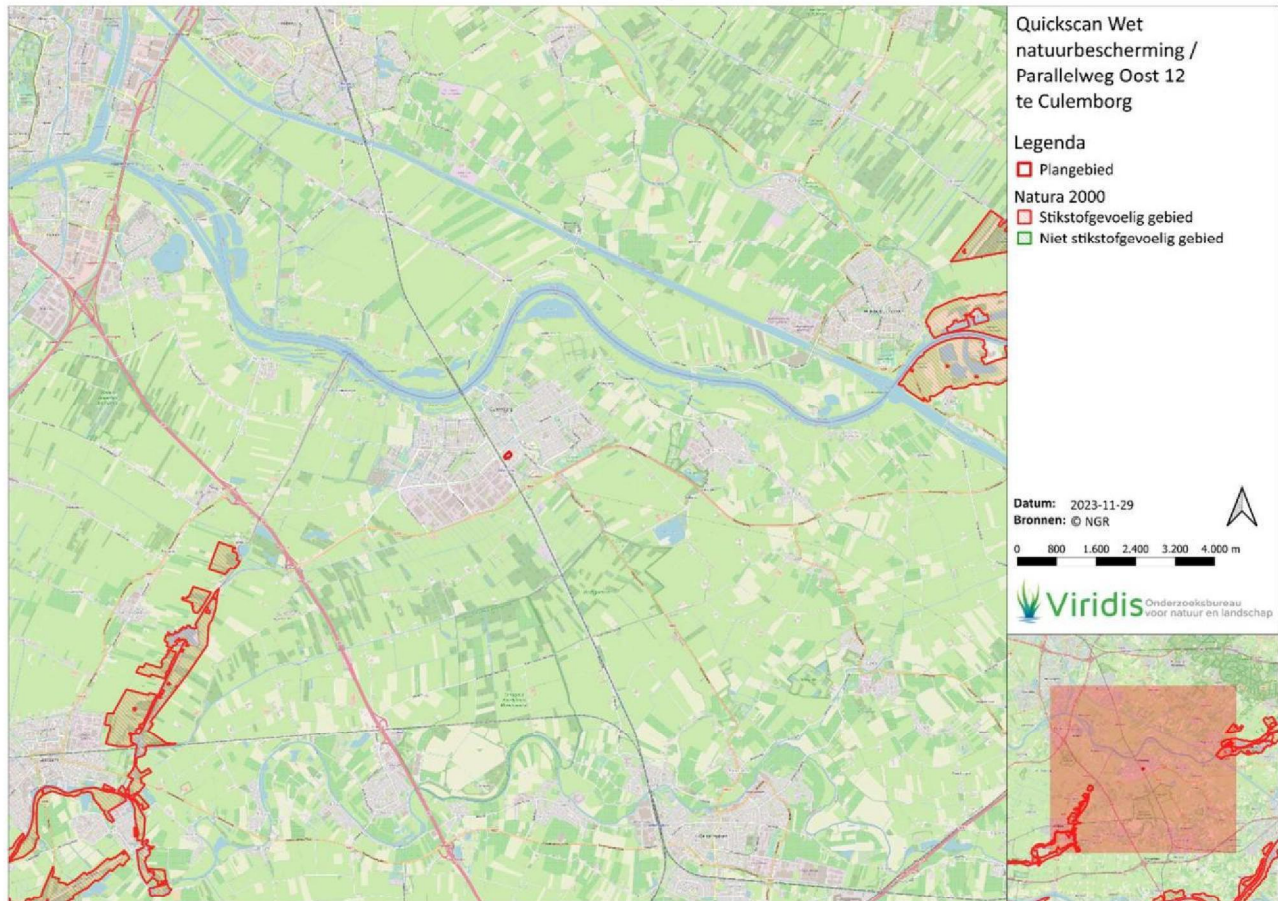

bieden in de mate van stikstofdepositie als gevolg van de werkzaamheden op deze stikstofgevoelige habitat-typen.

Het is daarom noodzakelijk om een stikstofberekening in het kader van Natura 2000 uit te voeren.

Conclusie Natura 2000

Het is noodzakelijk om een stikstofberekening in het kader van de Natura 2000-gebieden uit te voeren.

Figuur 3.1: plangebied en omliggende Natura2000 gebieden

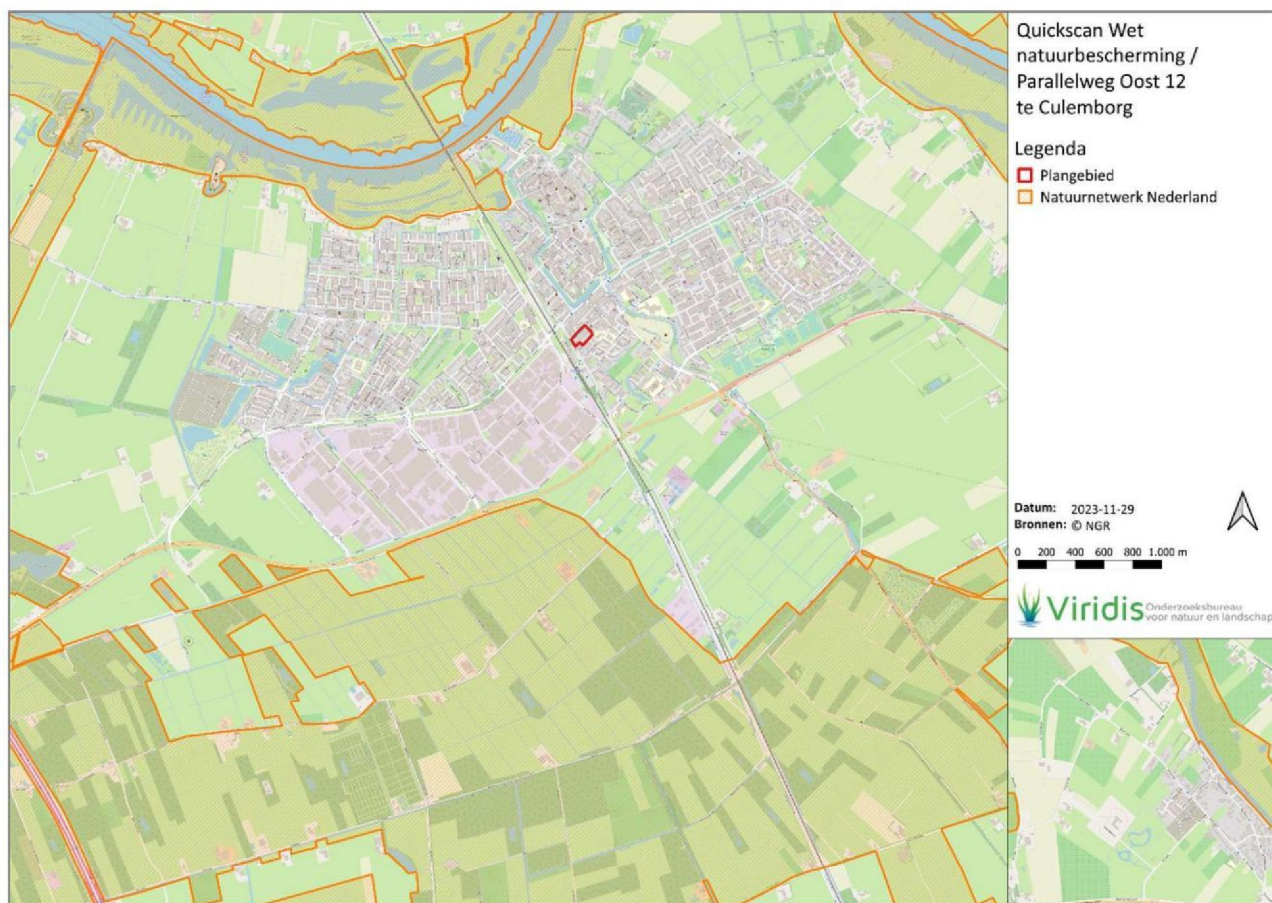

3.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het NNN vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de gebieden aangewezen voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Een 'Nee, tenzij'-toets dient te worden uitgevoerd wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden en/of een bestemmingsplanwijziging moet worden doorgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden als gevolg van de voorgenoemde maatregelen.

Conclusie NNN

Het plangebied ligt buiten de grenzen van het natuurnetwerk Nederland. Het uitvoeren van een 'Nee, Tenzij'-toets is daarom niet nodig.

Figuur 3.1 | NNN-gebieden in de omgeving van het plangebied.

4. Soortbescherming

Dier- en plantensoorten zijn verdeeld in drie categorieën en worden in meer of mindere mate beschermd:

- Vogelrichtlijnsoorten, hieronder vallen alle inheemse vogelsoorten (artikel 3.1);
- Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5);
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Per wetsartikel gelden een aantal verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden bij de geplande ingreep. Bij ruimtelijke ingrepen houdt dit hoofdzakelijk verband met de bescherming van nesten, bescherming van verblijfplaatsen en voortplantingsbiotoop en verbod op het doden of verwonden van beschermde soorten. Op deze verbodsbepalingen gelden enkele uitzonderingen. Zo is provinciaal een vrijstellingslijst vastgesteld met daarop een aantal soorten waarvoor deze verbodsbepalingen niet gelden. Ook kan er in specifieke gevallen gewerkt worden volgens een ministerieel goedgekeurde gedragscode waarin voorschriften opgenomen zijn om de effecten te beperken. Naast de verbodsartikelen voor de soorten en gebieden geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle inheemse dier- en plantensoorten, inclusief de niet beschermde en vrijgestelde soorten. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Deze zorgverplichting geldt voor alle hieronder beschreven soortgroepen en zal daarom niet nog eens per soortgroep worden beschreven. In het volgende hoofdstuk worden algemene mitigerende maatregelen beschreven om aan de zorgplicht te voldoen.

Hieronder worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Per soortgroep is een effectenbeoordeling opgenomen waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

4.1. Vaatplanten

Uit de omgeving van het plangebied is de stijve wolfsmelk (*Euphorbia stricta*) bekend. Deze plant is aanwezig op een locatie met een moestuin in het oosten van de stad. Deze soort kan in verschillende type open habitats worden gevonden zoals akkers, bermen, slootkanten, kapvlakten en boszoomen. Zij is wel kieskeurig wat betreft de bodemomstandigheden. Ze staat op open, zonnige tot licht beschaduwde, vochtige, stikstofrijke, matig voedselrijke, weinig of niet bemeste klei-, en mergelbodems, vaak op stenige plaatsen (Florion, 2023). In het plangebied zijn meerdere locaties met open habitat waar de soort mogelijk aanwezig is, bijvoorbeeld rondom de kleine moestuin bij de vijver of in de ruigte met japaanse duizendknoop en braamstruweel.

Effectbeoordeling vaatplanten

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is de aanwezigheid van stijve wolfsmelk niet uitgesloten in het plangebied. Negatieve effecten op beschermde vaatplanten zijn daarom niet uitgesloten. Een nader onderzoek naar stijve wolfsmelk is noodzakelijk.

Conclusie vaatplanten

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied beschermde vaatplanten mogelijk aanwezig zijn.
- Er nader onderzoek naar beschermde planten noodzakelijk is.

4.2. Grondgebonden zoogdieren

Volgens bekende verspreidingsgegevens zijn er een aantal beschermde soorten te verwachten in het plangebied. Het betreft egel (*Erinaceus europaeus*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), rosse woelmuis (*Myodes glareolus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), konijn (*Oryctolagus europaeus*), wezel (*Mustela nivalis*), bunzing (*Mustela putorius*) en steenmarter (*Martes foina*). Een deel van de voorgenoemde soorten staan op de lijst met soorten die in de Provincie Gelderland vrijgesteld zijn van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Bijlage B). Alleen wezel, bunzing en steenmarter zijn strikt beschermd. Verder zijn geen

andere strikt beschermde zoogdieren verwacht in het plangebied.

Wezel

De wezel is een kleine marterachtige die in open tot half open habitats te vinden is, zoals landbouwgebieden met een afwisseling van akkers, weilanden en boschages met veel heggen en grasstroken. De soort is ook in steden met veel groen te vinden. Het stadsgroen speelt ook waarschijnlijk een rol als ecologisch corridor. Langs de spoorlijn die vlak bij het plangebied loopt groeit ook veel groen die deze functie kan invullen. Er zijn meerdere waarnemingen van wezel bekend in verschillende wijken van Culemborg en in de uiterwaarden.

In het plangebied zijn habitats aanwezig die door de wezel gebruikt kunnen worden als foerageergebied, ecologisch corridor (Afbeeldingen 1.13, 1.14, 1.16, 1.17, 1.18 en 4.1). Echter gaat het hier niet om essentieel gebied met een territorium omdat dit stukje habitat niet goed aansluit aan andere geschikte habitats in de omgeving. Een territorium van een wezel is veel groter dan wat in het plangebied beschikbaar is. Het is daarom uitgesloten dat er een vaste verblijfplaats in het plangebied aanwezig is.

Afbeelding 4.1: Ruigte en struweel langs het grasland mogelijk gebruikt door wezel.

Bunzing

Deze kleine marterachtige leeft in vergelijkbare habitats maar waar ook veel water aanwezig is. In Culemborg is deze soort waargenomen langs watergangen met veel oevervegetatie en brede bermen. De vijver en omliggende habitats vormt wel een vrij aantrekkelijk leefgebied voor een bunzing maar zoals voor de wezel, is het veel te klein en vrij geïsoleerd, zodat het uitgesloten kan worden dat het hier om essentieel leefgebied gaat. voor.

Afbeelding 4.2: De omgeving van de vijver is vrij aantrekkelijk voor de bunzing.

Steenmarter

Steenmarters hebben onze steden en dorpen te weten bevolken. Steenmarters gebruiken meerdere verblijfplaatsen in zolders, spouwmuren, takkenhopen en onder dicht braamstruweel. Voor deze soort is een opening van 5 cm genoeg om in een gebouw te kunnen kruipen. Tijdens het veldbezoek is het woonhuis goed onderzocht op de aanwezigheid van geschikte openingen. De uitkomst is dat er geen geschikte openingen groter dan 5 cm konden worden waargenomen maar het is niet uitgesloten dat er in niet zichtbare hoekjes, bijvoorbeeld aan de basis van het dak boven de dakgoot, wel geschikte openingen zijn. Het huis moet nog worden beschouwd als potentieel bewoond door steenmarter. Daarnaast is er ook gelet op keutels en latrines in de tweede loods. Zulke sporen zijn niet aangetroffen maar niet alle delen van de tweede loods konden onderzocht worden. Het is niet uitgesloten dat hier een steenmarter af en toe verblijft omdat in dit gebouw veel schuilplekken zijn en omdat het gebouw zeer toegankelijk is.

Effectbeoordeling grondgebonden zoogdieren

De vijver en het omliggende groen valt in principe buiten de scope van de voorgenomen werkzaamheden. Er zullen daarom geen negatieve effecten optreden op bunzing en op een groot deel van de beschikbare wezel habitat. De rest van de habitats die geschikt zijn voor wezel bezetten een oppervlakte die zo klein is dat ze als niet essentieel kunnen worden beschouwd. Hierbij zullen de negatieve effecten beperkt zijn en kunnen gemitigeerd worden. Voor steenmarter is de aanwezigheid van verblijfplaatsen niet uitgesloten. De werkzaamheden hebben negatieve effecten op mogelijke vaste verblijfplaatsen van steenmarter.

Vanwege de mogelijke aanwezigheid van wezel, buning maar ook andere zoogdieren, moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Negatieve effecten op steenmarter niet uitgesloten zijn
- Nader onderzoek naar steenmarter noodzakelijk is
- Er rekening gehouden moet worden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

4.3. Vleermuizen

Op basis van bekende verspreidingsgegevens, zijn een aantal vleermuizen in de directe omgeving van het plangebied te verwachten. Het betreft gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en water-vleermuis (*Myotis daubentonii*).

Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden.

Vaste verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn globaal te verdelen in gebouw-bewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten zoals rosse vleermuis en water-vleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken: dit betreft bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis en grootoorvleermuis. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (in spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, achter dakbeschot en in schoorstenen etc.). Andere soorten zoals de rosse vleermuis verblijven in Nederland jaarrond in bomen (in boomholtes, scheuren en achter loshangend schors).

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Het betreft hier gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het bakstenen woonhuis met zijn puntig dak met dakpannen, dakkapellen en schoorsteen kan worden beschouwd als geschikt voor de voorgenoemde soorten. Ook zijn er openingen aan

de achterkant van de bakstenenloods die door vleermuizen gebruikt kunnen worden. In Afbeelding 4.1, 4.2, 4.3 en 4.4 zijn delen van de betreffende gebouwen weergegeven waar invliegopeningen niet uitgesloten zijn.

Figuur 4.1: Voorkant van het woonhuis: bij de kantpannen van zo een gevel is er vaak toegang naar het dak

Figuur 4.2: Beschadigde plekken op het dak

Figuur 4.3: achterkant van het woonhuis met schoorsteen en dakkapel

Figuur 4.4: Achterkant van eerste loods

Boombewonende vleermuissoorten

Het betreft hier rosse vleermuis en watervleermuis. In het plangebied groeien er veel bomen rondom de vijver. Naast de parkeerplaats is ook een boom aanwezig. Deze boom bevat geen holtes, anders gezegd geen potentiële verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen. De bomen die rondom de vijver liggen zijn niet volledig onderzocht voor de aanwezigheid van holtes, maar deze bomen blijven behouden.

Vliegroutes

Om zich van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. De gewone dwergvleermuis gebruikt bijvoorbeeld vaak bomenrijen om zich te oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route gebruiken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een significant negatief effect op de vleermuispopulatie in het gebied hebben. Het verdwijnen van een essentiële vliegroute leidt zo tot het niet meer functioneren van een verblijfplaats. Dergelijke essentiële vliegroutes zijn strikt beschermd.

De kleine bosschage om de plas heen kan mogelijk als vliegroute fungeren. Echter zijn er in de omgeving genoeg alternatieve vliegroutes en deze kan daarom worden beschouwd als niet essentieel.

Foerageergebieden

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op

kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Het perceel met de vijver en de bomen is mogelijk een belangrijk foerageergebied voor een aantal vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Effectbeoordeling vleermuizen

Binnen het plangebied zijn twee gebouwen beoordeeld als geschikt voor vleermuizen. Het slopen van die gebouwen kan negatieve effecten veroorzaken op de betreffende soorten. Hierbij is er sprake van een overtreding van artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 van de Wet natuurbescherming. Voor vliegroutes en foerageergebieden zijn geen negatieve effecten te verwachten, omdat het perceel met de vijver niet aangetast wordt. Een vleermuisonderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen is noodzakelijk

Conclusie vleermuizen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied potentiële verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn.
- De werkzaamheden negatieve effecten op vleermuizen kunnen hebben
- Er nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is

4.4. Vogels

Voor vogels wordt in de Wet natuurbescherming onderscheid gemaakt tussen soorten met een jaarrond beschermde nestplaats en algemene broedvogels waarvan de nesten uitsluitend beschermd zijn gedurende de periode waarin deze in gebruik zijn (zie Tabel A in Bijlage A). In het plangebied is voornamelijk bekeken of er jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aanwezig (kunnen) zijn. Daarnaast is ook gelet op algemene broedvogels die in het plangebied mogelijk tot broeden kunnen komen.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFP komen een aantal soorten met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied voor. Deze soorten zijn hieronder opgesomd en onderverdeeld in drie groepen in verband met de ligging van hun nestplaats:

1. Soorten die uitsluitend in of op gebouwen nesten: slechtvalk (*Falco peregrinus*), gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*), ooievaar (*Ciconia ciconia*) en kerkuil (*Tyto alba*),
2. Soorten die in grote bomen nestelen: buizerd (*Buteo buteo*), havik (*Accipiter gentilis*), sperwer (*Accipiter nisus*), boomvalk (*Falco subbuteo*), ransuil (*Asio otus*) en roek (*Corvus frugilegus*),
3. Soorten die of in gebouwen (boerderijen, schuren, etc.) of in bomen met geschikte holtes (knotwilgen) nestelen: steenuil (*Athene vidalii*).

In het plangebied zijn meerdere gebouwen aanwezig. Alleen het woonhuis is geschikt voor nestplaatsen van gierzwaluw en huismus. Huizen met traditionele puntige daken met dakpannen worden vaak gekozen als nestplaats door deze twee soorten. Voor andere soorten met jaarrond beschermd nest zijn de gebouwen niet geschikt. De slechtvalk heeft hoge gebouwen nodig. De ooievaar bouwt zijn nest op boerderijen of structuren zoals hoogspanningsmasten meestal gelegen dicht bij de foerageergebieden in weilanden en moerassen. Er is ook geen ooievaarsnest aangetroffen tijdens het veldbezoek. De kerkuil broedt in schuren van boerderijen waar ze het nest in een rustige en hoog gelegen plek bouwt. Een deel van de opslag ruimte is wel toegankelijk voor een kerkuil maar niet rustig genoeg en hoog gelegen plekken ontbreken. Daarnaast is de omgeving niet open genoeg om te foerageren. Om dezelfde redenen kan de steenuil ook uitgesloten worden. En voor deze soort zijn er ook geen geschikte bomen aanwezig in het plangebied.

Op het terrein zijn een aantal middelgrote bomen aanwezig, voornamelijk rondom de vijver. Voor buizerd en havik is deze locatie niet rustig genoeg voor de nestbouw. Er zijn ook geen grote nesten aangetroffen tijdens het veldbezoek. Verder zijn geen kraaien- of eksterne nesten aangetroffen maar vanwege de aanwezigheid van bladeren kon het perceel niet volledig onderzocht worden voor de aanwezigheid van dergelijke nesten. Ransuil en boomvalk broeden in oude nesten van kraaien of ekster. Een broedgeval van ransuil is hier mogelijk maar niet van boomvalk omdat deze soort niet in de kern van een stad zoals Culemborg zou

broeden. Tot slot is tijdens het veldbezoek een actief jagende sperwer waargenomen in de bomen langs de vijver. Een nest van een sperwer in de bomen rondom de plas is ook niet uitgesloten.

Algemene broedvogels

Een aantal soorten waarvan het nest niet jaarrond beschermd is zijn ook te verwachten in het plangebied. In gebouwen kunnen winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Parus caeruleus*), zwarte roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*) en houtduif (*Columba palumbus*) broeden. Verder zijn in bomen en struiken nog meer soorten te verwachten zoals putter (*Carduelis carduelis*), staartmees (*Aegithalos caudatus*), zanglijster (*Turdus philomelos*), merel (*Turdus merula*), roodborst (*Erithacus rubecula*) en heggenmus (*Prunella modularis*) broeden.

Effectbeoordeling vogels

Het perceel met de vijver blijft behouden. Hierdoor zijn negatieve effecten op broedvogels met jaarrond beschermd nest in bomen beperkt tot een verstorings-effect tijdens de uitvoeringsfase.

Het vernielen van nesten of verstoring van broedgevallen die tot hetzelfde effect leidt (c.q. verlaten van het nest) is een overtreding van artikel 3.1 lid 1, 2 en 4 van de Wnb. Het is mogelijk de negatieve effecten te mitigeren, deze mitigatiemaatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

Voor huismus en gierzwaluw die in het woonhuis kunnen broeden zijn negatieve effecten te verwachten. Bij het slopen van het gebouw zullen de nestlocaties verloren gaan. Dit is een overtreding van artikel 3.1 lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Conclusie vogels

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Er in het plangebied jaarrond beschermde nesten aanwezig kunnen zijn.
- Er nader onderzoek naar huismus en gierzwaluw noodzakelijk is
- Er in het plangebied een aantal algemene vogels tot broeden kunnen komen
- De negatieve effecten op algemene broedvogels gemitigeerd kunnen worden.

4.5. Vissen

Volgens bekende verspreidingsgegevens zijn geen beschermde vissen aanwezig in de omgeving (NDFP, 2023).

Effectbeoordeling vissen

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op beschermde vissen vanwege het ontbreken hiervan.

4.6. Amfibieën

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat de volgende soorten in de omgeving aanwezig zijn: meerkikker (*Pelophylax ridibundus*), groene kikker (*Pelophylax kl. esculentus*), bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*), rugstreeppad (*Epidalea calamita*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), Alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*), kamsalamander (*Triturus cristatus*). Van de voornoemde soorten zijn vier soorten niet vrijgesteld door de provincie Gelderland. Het betreft heikikker, rugstreeppad, Alpenwatersalamander en kamsalamander. Alpenwatersalamander komt in deze regio echter niet van nature voor en is hier dus enkel aanwezig door (illegale) uitzettingen.

De vijver is een mogelijke voortplantingslocatie voor bruine kikker, pad en kleine watersalamander. Deze drie soorten passen zich goed aan urbane gebieden aan mits er genoeg sloten en vijvers met een rijke vegetatie aanwezig zijn. Daarnaast is de Alpenwatersalamander in een nabijgelegen woonwijk vermeld maar er is hier sprake van uitgezette dieren. De natuurlijke omgeving van deze soort omvat beboste gebieden met loofbos of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen (Ravon, 2023). Omdat er zo dicht bij het plangebied individuen vermeld zijn, kan de soort ook in de vijver verwacht worden. In dezelfde woonwijk is ook de kamsalamander bekend. Deze soort is natuurlijk aanwezig in het rivierengebied maar vijvers en plassen in urbane gebieden zijn minder typische vindplaatsen. Echter kan deze soort ook niet uitgesloten worden in het plangebied.

De heikikker is aanwezig in de uiterwaarden. Daarnaast zijn er enkele waarnemingen in weilanden aan de rand van de stad. In het plangebied en de directe omgeving is geen geschikt leefgebied voor deze soort. De rugstreeppad is bekend in het extreem oosten van de stad, in de wijk Parijsch en omgeving. Het is een pioniersoort die snel nieuwe leefgebieden weet te koloniseren. Zij heeft een voorkeur voor open habitats met ondiep water, die tijdelijk kunnen droog vallen.

Het slootje (afbeelding 1.15) heeft een kort gemaaide vegetatie, bevat geen water- of oeverplanten en is waarschijnlijk droog een groot deel van het jaar.

Daardoor vormt ze geen geschikt voortplantingsbiotoop voor amfibieën.

Afbeelding 4.6: het slootje naast de gazonvlakte is ongeschikt voor de voortplanting van amfibieën

Effectbeoordeling amfibieën

De vijver en de omliggende vegetatie zijn vallen niet binnen het werkgebied. Daarom zijn geen negatieve effecten te verwachten op amfibieën. Daarnaast kunnen amfibieën zich ook in de groene delen van het plangebied verplaatsen. Hierbij gaat het om vrijgestelde soorten maar ook Alpenwatersalamander en kamsalamander zijn niet uitgesloten. Vanwege deze mogelijke aanwezigheid moet de zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming) goed in acht worden genomen voor deze soortgroep.

Conclusie amfibieën

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied zijn mogelijk een aantal amfibieën aanwezig;
- Er geen nader onderzoek naar amfibieën noodzakelijk is;
- De zorgverplichting in acht moet worden genomen tijdens de uitvoeringsfase.

Maatregelen die betrekking hebben tot de zorgplicht zijn voorgelegd in hoofdstuk 6.

4.7. Reptielen

Het rivierengebied is vrijwel ongeschikt voor de reptielensoorten die in Nederland voorkomen. De enige soort waarvan er een paar waarnemingen bekend zijn is de ringslang (*Natrix helvetica*). Echter is de soort niet bekend in de omgeving. Ringslang komt enkel noordelijk van de grote rivieren voor, en ten zuiden daarvan zijn waarnemingen van zwervende of bewust verplaatste slangen.

Effectbeoordeling reptielen

Vanwege het ontbreken van beschermde reptielen in en rondom het plangebied zijn er geen negatieve effecten te verwachten.

Conclusie reptielen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Er in het plangebied geen reptielen aanwezig zijn
- Er geen nader onderzoek naar beschermde reptielen noodzakelijk is.

4.8. Ongewervelden

In Culemborg zijn twee beschermde insecten soorten waargenomen: de grote vos (*Nymphalis polychloros*) en de teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*). De grote vos legt zijn eieren op grote vrijstaande loofbomen, meestal iepen maar soms ook populieren, wilgen en zoete kersen. De grote vos is te vinden in beboste gebieden waar hij grote vrijstaande of goed belichte bomen kiest voor het leggen van de eieren, bijvoorbeeld bomen aan de rand van het bos of bomen die uit de omgeving steken. Het plangebied is niet zeer geschikt voor de grote vos maar passerende dieren zijn niet uitgesloten. In ieder geval is hier geen sprake van essentieel leefgebied.

De teunisbloempijlstaart heeft plekken nodig waar de waardplant aanwezig is. Teunisbloemen zijn voornamelijk te vinden op droge open plekken. In het plangebied is ze waarschijnlijk niet aanwezig. In het goed onderhouden gazon heeft ze geen kans om te groeien en in de ruigte kan ze zich ook niet ontwikkelen vanwege de competitie met andere soorten. In de meeste plekken is het ook te vochtig voor deze soort.

Verder zijn op basis van verspreidingsgegevens en aanwezige habitats geen andere beschermde insecten verwacht in het plangebied.

Conclusie insecten

De habitats die in het plangebied aanwezig zijn vormen geen geschikt leefgebied voor de grote vos en de teunisbloempijlstaart. Er zijn daarom geen negatieve effecten van de werkzaamheden op beschermde insecten.

Conclusie ongewervelden

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde insecten aanwezig zijn;
- Er geen nader onderzoek noodzakelijk is naar beschermde insecten.

5. Houtopstanden

In de Wet natuurbescherming is in hoofdstuk 4 de bescherming van houtopstanden opgenomen. Voor bepaalde houtopstanden buiten de bebouwde kom geldt een meldings- en herplantingsplicht.

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de "bebouwde kom Wet natuurbescherming" ligt wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de 'bebouwde kom Verkeerswet', maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan.

5.1. Conclusie houtopstanden

Binnen het plangebied is geen houtopstand aanwezig. Er zijn daarom geen vervolgstappen wat betreft houtopstanden.

6. Mitigatie soortbescherming

Onderstaand is per soort(groep) beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling kan worden gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

6.1. Algemene maatregelen

- De werkzaamheden dienen door een ecologisch deskundige ecooloog begeleid te worden. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de maatregelen op een juiste manier uitgevoerd worden en zo wordt er tevens invulling gegeven aan de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). In Bijlage D is beschreven wat door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaan wordt onder een ecologisch deskundige.
- Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn.
- Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.
- Mochten er zich gedurende de werkzaamheden ten aanzien van beschermde soorten onvoorziene omstandigheden voordoen, wordt direct contact opgenomen met de ecologisch deskundige.

6.2. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende

maatregelen uitgevoerd te worden. Daarnaast worden hiermee ook negatieve effecten ten aanzien van grondgebonden zoogdieren en amfibieën voorkomen indien zij in het plangebied aanwezig zijn. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven.

- Werkzaamheden in het plangebied dienen te allen tijde met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden.
- Wees alert op dieren in het plangebied. Wacht tot dieren zelfstandig het gebied hebben verlaten.
- Werk vanuit het midden van het plangebied naar de rand, of werk langzaam in één werkrichting zodat verstoorde dieren de mogelijkheid hebben om het plangebied te verlaten. Draag er tevens zorg voor dat de richting waarin de dieren moeten vluchten voldoende beschutting of leefgebied biedt.
- Verlichting is alleen aan wanneer dat functioneel noodzakelijk is. De verlichting wordt voldoende afgeschermd en alleen op het werk gericht. Gebruik alleen verlichting met een naar beneden gerichte lichtbundel.
- Er dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

6.3. Algemene broedvogels

Alle vogelnesten zijn beschermd als ze in gebruik zijn. Algemene broedvogels zijn niet standvastig, ze kunnen ieder jaar op een andere plek broeden en zijn niet zeer kieskeurig. Onderstaande maatregelen en aandachtspunten moeten in acht worden genomen ten aanzien van algemene broedvogels om een overtreding van artikel 3.1, lid 2 te voorkomen.

- Er kunnen in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden algemene vogels tot broeden komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode;
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;

- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode. Voor verlaten nestplaatsen geldt dit niet;
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode uit te voeren;

7. Conclusie en advies

7.1. Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de geplande ingrepen in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

Gebiedsbescherming

- *Zijn negatieve effecten op Natura 2000 gebieden te verwachten en is daardoor een Voortoets noodzakelijk?*

Ja, door de uitstoot van stikstof tijdens de uitvoeringsfase van het project zijn er negatieve effecten te verwachten op Natura 2000 gebieden. Om dit effect nader te bepalen is een stikstofrekening nodig.

- *Zijn significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) te verwachten en is daardoor een 'Nee ten-zij' toets noodzakelijk?*

Nee, er zijn geen effecten op de wezenlijke waarden van het netwerk. Daarom hoeft er dus geen 'Nee Ten-zij-toets' te worden uitgevoerd.

Soortbescherming

- *Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Ja, het is mogelijk dat de stijve wolfsmelk in groene delen met open habitat van het plangebied groeit. Er zijn ook verblijfplaatsen van beschermde dieren verwacht in het plangebied. Het betreft gebouwbewonende vleermuizen, steenmarter, huismus en gierzwaluw. Verder zijn er ook mogelijk algemene vogels die in het plangebied tot broeden komen, zowel in de groene delen dan in de gebouwen. Op het perceel met vijver en bosschage zijn mogelijk nestlocaties van ransuil en sperwer, voortplantingshabitat van kamsalamander en Alpenwatersalamander aanwezig. Tot slot zijn er in het plangebied niet essentiële foerageergebieden van wezel en bunzing.

- *Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Stijve wolfsmelk, gebouwbewonende vleermuizen, steenmarter, huismus en gierzwaluw ondervinden negatieve effecten door de werkzaamheden. Voor wezel en bunzing ligt het anders: Deze soorten kunnen wel in het plangebied foerageren en zich verplaatsen maar er is hier geen sprake van essentieel leefgebied. Daarom zijn er geen negatieve effecten te verwachten op deze soorten. Verder kunnen algemene broedvogels die in gebouwen nesten ook negatieve effecten ondervinden. Vogels die in de bomen rondom de plas broeden zullen hooguit verstoord worden tijdens de uitvoeringsfase. Dit effect is sterk afhankelijk van de ligging van het nest en de aard van de werkzaamheden die in de nabijheid uitgevoerd worden.

- *Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Voor stijve wolfsmelk, gebouwbewonende vleermuizen, steenmarter, huismus en gierzwaluw geldt dat negatieve effecten niet te voorkomen zijn door het treffen van mitigerende maatregelen. Voor algemene broedvogels kunnen negatieve effecten gemitigeerd worden door de werkzaamheden buiten de broedseizoenen uit te voeren. Voor ransuil, sperwer, Alpenwatersalamander, kamsalamander, wezel en bunzing is het naleven van de zorgplicht voldoende om de effecten te mitigeren.

- *Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?*

Ja het is noodzakelijk om onderzoek naar stijve wolfsmelk, gebouwbewonende vleermuizen, huismus en gierzwaluw uit te voeren.

Vleermuizen

Het nader onderzoek voor vleermuizen plaats te vinden volgens het Vleermuisprotocol (2021) om vast te stellen of er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn in het gebouw. Hiervoor zijn 3 veldbezoeken nodig in de periode 15 mei-15 juli (met minimaal 30 dagen tussen de 2 avondbezoeken en 1 ochtendbezoek) voor het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen en 2 bezoeken in de periode 15 augustus - 1 oktober (met

minimaal 20 dagen tussen de bezoeken) voor het onderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen.

Steenmarter

Er is geen vastgestelde protocol voor steenmarteronderzoek. De veldwerkdagen kunnen veelal worden gecombineerd met vleermuisonderzoek omdat deze soorten nachtsactief zijn. Er moet een nader onderzoek worden gedaan in het woonhuis, in het bijzonder de zolder. Het waarnemen van steenmarter wordt ook gedaan door middel van cameravallen.

Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus dient plaats te vinden volgens de richtlijnen zoals verwoord in de soortenstandaard van de huismus (BIJ12, 2017). Het onderzoek dient plaats te vinden door middel van twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot 20 juni. De inventarisaties dienen onder goede weersomstandigheden plaats te vinden, op geluids-luwe momenten, rond één à twee uur na zonsopkomst en met een tussenperiode van 10 dagen.

Gierzwaluw

Het nader onderzoek naar de gierzwaluw dient plaats te vinden volgens de richtlijnen zoals verwoord in de soortenstandaard van de gierzwaluw (BIJ12, 2017). Het onderzoek dient plaats te vinden door middel van drie gerichte veldbezoeken in de periode 1 juni tot 15 juli. De inventarisaties dienen onder goede weersomstandigheden plaats te vinden, op geluids-luwe

momenten, rond één à twee uur voor zonsondergang en met een tussenperiode van 10 dagen.

Houtopstanden

- Worden er houtopstanden geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn en is daardoor een meldings- en herplantingsplicht van toepassing?

Er worden hier geen houtopstanden geveld.

7.2. Conclusie

Uiteindelijk is hiermee de uiteindelijke vraag beantwoord:

- Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?

Door het uitstoten van stikstof hebben de voorgenomen werkzaamheden mogelijk negatieve effecten op beschermde Natura 2000-gebieden. Hiervoor moet een stikstofberekening worden gedaan.

Er zijn mogelijk negatieve effecten opstijve wolfsmelk, gebouwbewonende vleermuizen, steenmarter, huismus en gierzwaluw. Het is daarom noodzakelijk om onderzoek naar deze voornoemde soorten uit te voeren om dit effect nader te bepalen.

Door het nemen van mitigerende maatregelen kunnen negatieve effecten algemene broedvogels, kleine marterachtigen, ransuil, sperwer, Alpenwatersalamander en kamsalamander worden gemitigeerd. Er is geen nader onderzoek nodig naar deze soorten.

Tabel 7.1 | Samenvatting gebiedsbescherming met effecten en vervolgstappen

Gebied	Bescherming	Afstand	Effecten?	Vervolgstappen?
Lingegebied & Diefdijk Zuid'	Natura 2000	5,7 km	Mogelijk	Stikstofberekening
Rijntakken	Natura 2000	8 km	Mogelijk	Stikstofberekening
Kolland en Overlangbroek	Natura 2000	9,7 km	Mogelijk	Stikstofberekening
Zouweboezem	Natura 2000	15 km	Mogelijk	Stikstofberekening
Uiterwaarden Lek	Natura 2000	16 km	Mogelijk	Stikstofberekening
Natuurnetwerk Nederland	NNN	500 m	Nee	geen

Tabel 7.2 | Samenvatting soortbescherming met mogelijke aanwezigheid, effecten en vervolgstappen per soortgroep

Soortgroep	Effecten	Vervolgstappen
Grondgebonden zoogdieren: steenmarter	Mogelijk overtreding artikel 3.10	Nader onderzoek
Grondgebonden zoogdieren: wezel, bunzing	Nee	Zorgplicht (Art 1.11)
Gebouwbewonende vleermuizen	Mogelijk overtreding artikel 3.5	Nader onderzoek
Vogels met jaarrond beschermde nesten: huismus, gierzwaluw	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Nader onderzoek

Algemene vogels	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Mitigerende maatregelen
Amfibieën	Nee	Zorgplicht (Art 1.11)
Reptielen	Nee	geen
Ongewervelden	Nee	geen

Tabel 7.3 | Onderzoekperiodes per soort(groep). Per soort(groep) aangegeven in welke periodes onderzoek plaats kan vinden (NGB, 2017). Voor sommige soorten geldt dat de periode en de inspanning per functie verschillend kan zijn.

Type	Minimaal aantal onderzoeken	Tussen-periode (dagen)	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt
Vleermuis – zomer	3 bezoeken	20									
Vleermuis – najaar	2 bezoeken	20									
Steenmarter	2-4 bezoeken										
Gierzwaluw	3 bezoeken	10									
Huismus	2 bezoeken	n.t.b									

8. Literatuurlijst

8.1. Literatuur

5.1.2e [redacted] Can-
ters & 5.1.2e [redacted] (redactie), 2016. Atlas van de Neder-
landse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Na-
turalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum In-
secten en andere ongewervelden, Leiden.

5.1.2e [redacted]
5.1.2e [redacted] De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders
van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepi-
doptera: Hesperioidea, Papilionoidea. – Neder-
landse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum
Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate
Survey – Nederland, Leiden.

5.1.2e [redacted] (RAVON) (redac-
tie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.
– Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch
Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European In-
vertebrate Survey – Nederland, Leiden.

5.1.2e [redacted] 2011. Vleermui-
zen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika.
Vertaling en bewerking PHC Lina. De Fontein/Tirion
Uitgevers BV, Utrecht.

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2021)
Vleermuisprotocol maart 2021.
www.netwerkgroenebureaus.nl.

Netwerk Groene Bureaus, 2017. Soortinventarisatie-
protocollen in het kader van de Wet natuurbescher-
ming (versie juli 2017).

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas
van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwer-
pen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van
de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Neder-
landse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum
Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate
Survey – Nederland, Leiden.

8.2. Websites

Verspreidingsatlas planten
Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna
Via www.ndff-ecogrid.nl/

Effecten op Natura2000 gebieden
<https://calculator.aerius.nl/calculator>
<https://natura2000.nl/gebieden>
[https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenin-
dicator.aspx](https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenin-
dicator.aspx)

Natuur Netwerk Nederland
Data.overheid.nl/datasets

Bijlage A. Wettelijk kader

Wet Natuurbescherming

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van de lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO is het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen.

Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (artikel 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet

natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er mogelijk sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden. In een habitattoets worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en/of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend. Deze toetsing kan bestaan uit drie onderdelen;

- Voortoets;
- Passende Beoordeling;
- ADC-toets.

Voortoets

Middels een *Voortoets* wordt onderzocht of de ingrepen (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen binnen de Natura 2000-gebieden. De Voortoets bestaat uit een beschrijving van het plan of project, de te verwachten effecten binnen en buiten het Natura 2000-gebied, en een analyse of daarbij (mogelijkerwijs) sprake is van significante effecten. In deze analyse mogen mitigerende en compenserende maatregelen niet meegenomen worden (Zie Kader 1, Mitigerende en compenserende maatregelen). Indien niet kan worden uitgesloten dat er significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen optreden moet een Passende Beoordeling worden opgesteld. Indien er zeker geen significant negatief effect is te verwachten dan is er geen vergunning nodig, bij het indienen van een aanvraag wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag.

Kader 1 | Mitigerende en compenserende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen die de schadelijke gevolgen die rechtstreeks uit een plan of project voortvloeien, voorkomen of verminderen. Het doel van dergelijke maatregelen is het voorkomen van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied.

Compenserende maatregelen zijn maatregelen die de aantasting (significante effecten) op de aangegeven habitats en -soorten in een natura 2000-gebied als gevolg van een project of plan compenseren.

Passende beoordeling

Indien uit de Voortoets blijkt dat er een kans is op een significant negatief effect, dient er een *Passende Beoordeling* uitgevoerd te worden. Tijdens het vaststellen van de mogelijk negatieve effecten mogen mitigerende maatregelen wél meegewogen worden in de beoordeling, compenserende maatregelen niet. Indien uit deze toetsing blijkt de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aangetast worden kan een vergunning worden verleend en kan het plan vastgesteld worden. Blijkt er echter dat er werkelijk sprake is van mogelijk significante effecten dan wordt een vergunning alleen afgegeven indien er geen Alternatieven zijn, er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn en er Compensatie plaatsvindt: de *ADC-toets*.

ADC-toets

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn, kan het plan alleen vastgesteld en vergund worden indien wordt voldaan aan elk van de volgende voorwaarden (artikel 2.8-4)

- a. Er zijn geen Alternatieve oplossingen
- b. Het project wordt uitgevoerd onder Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard
- c. Er worden Compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Soortbescherming

Het hoofdstuk 3 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn,

het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor een ontheffingsaanvraag.

Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

1. opzettelijk doden en vangen van vogels;
2. opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
3. eieren rapen en onder zich hebben;
4. opzettelijk verstoren van vogels;
5. het verbod onder 4 is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijk invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
6. het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Kader 2 | Opzettelijkheid in de Wet Natuurbescherming

Opzettelijkheid

Een situatie waarbij iemand een handeling verricht waarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt wordt dat deze gedraging leidt tot overtreding van een verbod, ook als een kwade intentie ontbreekt.

Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

1. opzettelijk doden en vangen;
2. opzettelijk verstoren;
3. opzettelijk vernielen of rapen eieren;
4. opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings- of rustplaatsen;
5. opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding van natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, reproductie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming

bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- a. opzettelijk doden of vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- c. in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8 lid 5 en artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelten, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- h. in het algemeen belang, of
- i. bestendig gebruik.

Kader 3 | Verstoring en vernietiging door verstoring

Ecologische verstoring

In ecologisch opzicht is verstoring een verandering door het toedoen van mensen in hoe een dier gebruik kan maken van essentiële hulpbronnen. Het kan hierbij ook gaan om een verandering in de perceptie van het dier. Dit betreft voornamelijk de toegang tot voedselbronnen en nest- of verblijfplaatsen (Gill, 2007). Dit is vaak een tijdelijke verstoring van individuen, wat soms ook kan leiden tot negatieve effecten op populatieniveau (Bejder et al. 2009).

Juridische verstoring

Verstoring is in juridisch opzicht een relatief begrip. Sommige versturende handelingen zijn per definitie tijdelijk, de hierdoor optredende verstoring is dus hooguit tijdelijk en kortdurend. Niet elke (tijdelijke) verstoring is een verstoring in de zin van de wet. Uit jurisprudentie (zie bronnen) kan worden afgeleid dat een (tijdelijke) verstoring, waarbij dieren zich (tijdelijk) aan een veranderde leefomgeving moeten aanpassen, niet leidt tot een opzettelijke verstoring in het kader van de Wet natuurbescherming.

Wanneer verstoring leidt tot vernietiging

Wanneer een verstoring van dusdanig duur of intensiteit is kan het voorkomen dat dieren hun nest of verblijfplaats permanent verlaten. In deze gevallen is er juridisch sprake van het vernietigen van een nest of verblijfplaats en worden verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (artikel 1.7) en de actieve soortbescherming (artikel 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of te herstellen.

Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1). De nesten van vogels zijn beschermd als ze door de vogels in gebruik zijn, zowel in als buiten de gangbare broedperiode (15

maart tot 15 juli). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie Kader 4, Jaarrond beschermde vogelnesten en Tabel 1). De wetgever verstaat onder verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (voorheen Boswet). Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet. De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend, waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de "bebouwde kom Wet natuurbescherming" ligt,

wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de 'bebouwde kom Verkeerswet', maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de algemene plaatselijke verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan

Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- **5.1.2e** geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (artikel 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Tabel 2 voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten per provincie.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken (NNN). Het NNN is ruimtelijk in de Provinciale Structuurvisie vastgelegd. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingszones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingszones tussen deze gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd en/of negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden dient altijd een 'Nee, tenzij'-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden.

Kader 4 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als rust- en voortplantingsplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. Vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tabel A¹ | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels. Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie													
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH	LNV	
Aalscholver*	<i>Phalacrocorax carbo</i>	nee			2											0
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	nee			5											0
Bijeneter*	<i>Merops apiaster</i>	nee						4								0
Blauwe reiger*	<i>Ardea cinerea</i>	ja		5b	2			4								5
Blauwe kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>	nee			5											0
Boerenzwaluw*	<i>Hirundo rustica</i>	ja						2			3					5
Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>	nee			5											0
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	nee			0			0								5
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	ja			0			0								5
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	ja			0			0								5
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>	nee			0											0
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	nee		5a				3								4
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	nee		4	3			2			3					5
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	nee		0	0			0			0					5
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	nee		5a				4								4
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	nee		5b	4			4								5
Dwergstern*	<i>Sternula albifrons</i>	nee			2											0
Eider	<i>Somateria mollissima</i>	nee		0				0			0					5
Ekster	<i>Pica pica</i>	ja		0	0			0			0					5
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ja		0				0								5
Gierzwaluw*	<i>Apus apus</i>	ja				4										2
Glanskop	<i>Parus palustris</i>	nee		0				0								5
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	nee														0
Grauwe klauwier	<i>Lanius collurio</i>	nee						4								0
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	ja		0	0			0								5
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	nee		5b	0			0								5
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	nee		5b	0			0								5
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	nee				4		2								3
Grote mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>	ja			5											0
Grote stern*	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	nee			2											0
Grote zilverreiger*	<i>Ardea alba</i>	nee			2											0
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	nee			5			4			5					0
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	nee		5a				3								4
Hop	<i>Upupa epops</i>	nee		0				0			0					5
Huismus*	<i>Passer domesticus</i>	ja			1	4										2
Huiszwaluw*	<i>Delichon urbicum</i>	ja		5b	2			2			2					5
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	nee		5b	3			4								5
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	ja		1	1	4		1								3
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	nee		5b				0								5
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	ja			5											0
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	nee		0	0			0			0					5
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>	nee														0
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	nee														0
Kokmeeuw*	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	nee			5											0
Koolmees	<i>Parus major</i>	ja		0	0			0			0					5
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia f. macrodactyla</i>	ja		0	0			0								5
Kraanvogel	<i>Grus grus</i>	nee			5											0
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>	nee						4								0
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>	nee						4								0
Lepelaar*	<i>Platalea leucorodia</i>	nee			2											0
Matkop	<i>Poecile montanus</i>	nee														0
Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	nee		5b	5						5					0
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>	nee														0
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>	nee														0
Noordse stern*	<i>Sterna paradisaea</i>	nee			2											0
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	nee		5a		4		1								3
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	nee														0
Oeverzwaluw*	<i>Riparia riparia</i>	ja		5b				4								5

Tabel A² | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels. Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie												LNV		
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH			
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	ja		5a		4			2								3
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>	nee			5				4								0
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	nee															0
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>	nee															0
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	ja		0	0				0			0					5
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	nee															0
Purperreiger*	<i>Ardea purpurea</i>	nee			2												0
Raaf	<i>Corvus corax</i>	nee		5a	3				3			4					5
Ransuil	<i>Asio otus</i>	ja							3								4
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	ja			2				4			5					0
Roek*	<i>Corvus frugilegus</i>	ja				4			1								2
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>	nee		5a					3								0
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	nee							4								0
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	nee		0					0			0					5
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	ja			5												0
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	ja				4			2								3
Slobeend	<i>Spatula clypeata</i>	nee															0
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>	nee															0
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	nee		5a					4								4
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	nee							4								0
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	ja		5b					0								5
Steenuil	<i>Athene vidalii</i>	ja				4											1
Strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus</i>	nee			5												0
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>	ja			2												0
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	nee		5b	0				0								5
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	ja		3	3				3			4					5
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	nee										5					0
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	nee										5					0
Velduil	<i>Asio flammeus</i>	nee															0
Visdief*	<i>Sterna hirundo</i>	nee			5				4								0
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	nee															0
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	nee		5a					3								4
Wielewaal	<i>Oriolus oriolus</i>	nee															0
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	nee															0
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	nee							4			5					0
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	nee		5a	4				0			4					5
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>	ja			5												0
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>	ja							4			5					0
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	ja		0	0				0			0					5
Zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	ja		0	0				0								5
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	ja		0	0				0								5
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	nee		5b	3				4			3					5
Zwarte stern*	<i>Chlidonias niger</i>	nee			2												0
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	nee		5a	4				3			4					0
Zwartkopmeeuw*	<i>Ichthyetus melanocephalus</i>	nee			2												0

- 5a. Nesten die vallen onder 5a zijn in beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.
- 5b. Nesten die vallen onder 5b zijn in beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen

Tabel B | Overzicht vrijgestelde soorten per provincie, V = vrijgesteld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Provincie												
			Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	N-Brabant	N-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Z-Holland	LNV
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	V					V				V		V	V
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V	V	V
Zoogdieren	Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						V ¹							
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>	V	V	V	V		V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	V					V				V		V	V
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crociodura russula</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V		V
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Steenmarter	<i>Martes foina</i>			V			V ²							
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V			V
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	V				V	V				V		V	V
Zoogdieren	Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>							V						
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Reptielen	Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						V ³							
Reptielen	Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						V ⁴							
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Bastaardkikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V

¹ alleen vrijgesteld in de periode tussen maart t/m april en juli t/m november

² alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m februari

³ alleen vrijgesteld in de periodes juli, augustus en september

⁴ alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten

Tabel C | Overzicht van het type verblijfplaatsen van vleermuissoorten in Nederland. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen gebouw- en/of boombewonende soorten en ondergrondse objecten. Let op, onder het kopje “gebouwen” vallen zowel woonhuizen met bijv. een spouwmuur als ook andere type gebouwen met verblijfsfuncties zoals kerken en schuren. Het aantal X geeft aan hoe waarschijnlijk het type verblijfplaats is voor de soort op basis van de huidige kennis, waarbij er vier keer een X verdeeld wordt over iedere functie (5.1.2e 2007, 5.1.2e et al. 2011, Bat Habitat key 2018, 5.1.2e 2012, Limpens & Regelink 2017). Een (X) betreffen uitzonderingen en worden niet meegerekend. Een ? betekend dat er erg weinig bekend is over de soort functie combinatie en is geplaatst in de kolom waar verwacht wordt dat de functie wordt vervuld.

Soort	Zomerverblijf		Kraamverblijf		Paarverblijf			Winterverblijf		
	Ge-bouw	Boom	Ge-bouw	Boom	Ge-bouw	Onder-grond	Boom	Ge-bouw	Onder-grond	Boom
Baardvleermuis	XXX	X	XXX	X	X	XXX			XXXX	
Brandts vleermuis	XXX	X	XXX	X		XXXX			XXXX	
Watervleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX		XXXX			XXXX	
Franjestaart	X	XXX	X	XXX		XXXX			XXXX	
Ingekorven vleermuis	XXXX		XXXX			XXXX			XXXX	
Meervleermuis	XXXX		XXXX		XX	XX	(X)	X	XXX	
Vale vleermuis	XXX	X	XXXX	(X)		XX	XX		XXXX	
Bechsteins vleermuis		XXXX		XXXX		XXXX			XXXX	
Gewone grootovleermuis	XX	XX	XX	XX	X	XX	X	X	XX	X
Grijze grootovleermuis	XXXX		XXXX		XXXX	?		XX	XX	
Gewone dwergvleermuis	XXX	X	XXXX	(X)	XXX		X	XXX	(X)	X
Kleine dwergvleermuis	XXX	X	XXX	?	??		??	??		??
Ruige dwergvleermuis	XX	XX		(X)	XX		XX	XX		XX
Laatvlieger	XXXX		XXXX		XXXX		(X)	X??	X	(?)
Tweekleurige vleermuis	XXXX		XXXX		????			????		
Rosse vleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)		XXXX	(X)		XXXX
Bosvleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)		XXXX	(X)		XXXX

Bijlage D. Ecologisch deskundige

Alle mitigerende maatregelen moeten worden begeleid en/of uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen, jaarrond beschermde nestplaatsen en broedvogels. Voorafgaande aan de uitvoering van de gewenste werkzaamheden, dient te alle tijden de aannemer/uitvoerder de werkzaamheden af te stemmen met een ecologisch deskundige.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een ecologisch deskundige iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis.

De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of;
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ecologisch deskundig.

